

พฤติกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของประชาชน
ที่อาศัยอยู่ชุมชนริมน้ำวัดไร่ขิง จังหวัดนครปฐม*
Natural Resource Conservation Behavior of the People Living
in the Wat Rai Khing Waterfront Community Nakhon
Pathom Province

อนุชา ช้างน้อย

Anucha Changnoi

นักวิชาการอิสระ

Independent scholar, Thailand

E-mail: anucha.chang@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความคิดเห็นของพฤติกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของประชาชนที่อาศัยอยู่ชุมชนริมน้ำวัดไร่ขิง จังหวัดนครปฐม และ 2) ศึกษาผลกระทบของประชาชนที่มีต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ชุมชนริมน้ำวัดไร่ขิง จังหวัดนครปฐม เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ชุมชนริมน้ำวัดไร่ขิง จังหวัดนครปฐม จำนวน 14 หมู่บ้าน หรือ 28 ชุมชน จำนวน 3,200 คน คำนวนจากสูตรของยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 356 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามสำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ เป็นเพศชายอายุระหว่าง 31-40 ปีสถานภาพสมรส การศึกษา ม.6 - ปวส. ประกอบธุรกิจส่วนตัว รายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า 35,000 บาท
2. ด้านพฤติกรรมทำลายทรัพยากรธรรมชาติในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากได้แก่ การประกอบอาชีพที่ไม่ยั่งยืน การใช้สารเคมีอันตราย และการก่อมลพิษในและรอบน้ำ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การสร้างความเข้าใจในระบบนิเวศ วิธีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและการสิ้นเปลืองและมลภาวะที่มาจากกิจกรรมมนุษย์ กับการ

*ได้รับบทความ: 6 กุมภาพันธ์ 2567; แก้ไขบทความ: 25 มีนาคม 2567; ตอรับตีพิมพ์: 30 มีนาคม 2567



ปกป้องพื้นที่และสัตว์น้ำสำหรับผลทดสอบสมมติฐานปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมทำลายทรัพยากรธรรมชาติ และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่แตกต่างกัน พบว่า ทุกด้านไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: พฤติกรรม; การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ; ชุมชนริมน้ำวัดไร่ขิง

Abstract

The purposes of this research were; 1) to study the attitudes towards natural resource conservation behavior among the residents of the riverside community near Wat Rai Khing, Nakhon Pathom province, and 2) examine the impact of residents' behavior on natural resource conservation in the riverside community near Wat Rai Khing, Nakhon Pathom province. It was a quantitative research study. The sample group used in the research consisted of residents living in the riverside community near Wat Rai Khing, Nakhon Pathom province, comprising 14 villages or 28 communities with a total population of 3,200 people. According to Yamane's formula, a sample group of 356 people was obtained. The research instruments included statistical questionnaires used for data analysis, including frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson correlation coefficient.

The research findings were as follows:

1. The majority of respondents to the questionnaire were males aged between 31-40 years old, married, with education levels ranging from junior high school to vocational certificate, engaged in private businesses, and with an average monthly income of less than 35,000 baht.
2. Destructive behaviors towards natural resources, on average, were significantly high, including unsustainable occupations, the use of hazardous chemicals, and disturbance of aquatic and surrounding life. Overall, natural resource conservation behaviors were significantly high, including fostering understanding of environmental systems, efficient resource utilization, and addressing wastefulness and pollution resulting from human activities. Regarding hypothesis testing of personal factors with destructive behaviors towards natural resources and conservation behaviors, no significant differences were found in any aspect at a statistically significant level of 0.05.

Keywords: behavior; natural resource conservation; riverside community Wat Rai Khing



1. บทนำ

ชุมชนริมน้ำวัดไร่ขิง เป็นชุมชนที่ตั้งอยู่ใน จังหวัดนครปฐม ตั้งอยู่ในอำเภอเมืองนครปฐม นครปฐม เป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ในภาคกลางของ ประเทศไทย เป็นชุมชนที่มีประวัติศาสตร์ตั้งแต่สมัย โบราณมีพื้นที่และทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญและ เป็นสถานที่ท่องเที่ยวยอดนิยมของคนในพื้นที่และ นักท่องเที่ยวที่มาจากเยือนจังหวัด ชุมชนริมน้ำวัดไร่ขิง เป็นชุมชนที่ตั้งอยู่ริมแม่น้ำท่าจีน เป็นชุมชนลุ่ม แม่น้ำสายสำคัญของจังหวัดนครปฐม โดยมีวัด เป็น ศูนย์กลางทางศาสนาและกิจกรรมทางศาสนาของ ชุมชน วัดไร่ขิงเป็นวัดที่เก่าแก่และมีความสำคัญ ทางประวัติศาสตร์ เดือนเมษายนของทุกปีทาง ชุมชนจะจัดงานรดน้ำดำหัวพระเทพศิรินทร์ ซึ่งเป็น เทศกาลท้องถิ่นที่รู้จักกันดีสำหรับคนในท้องถิ่น และนักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชมในเวลานั้น นอกจากนี้ ชุมชนริมน้ำวัดไร่ขิงยังมีกิจกรรมท่องเที่ยวอื่นๆ ที่ น่าสนใจ เช่น เดินป่า เล่นน้ำในแม่น้ำท่าจีน ช่าง เรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น เยี่ยมชมสถานที่ สำคัญอื่นๆ ในนครปฐม เช่น สวนสัตว์นครปฐม หรือ วัดนครปฐมเจดีย์ วัดที่มีความสำคัญทาง ศาสนาและแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยมทั้งในและต่าง ประเทศ (ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร องค์การ มหาชน, 2565)

การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอย่าง ยั่งยืนไม่เพียงแต่ช่วยให้พื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ อยู่ตลอดเวลา แต่ยังเป็นช่องทางสำคัญในการ ส่งต่อวัฒนธรรมและประเพณีต่างๆ ไปยังคนรุ่น ต่อไป ด้วยการลดการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติอย่าง

สม่ำเสมอ เราสามารถยังคงเสริมสร้างเอกลักษณ์ ทางวัฒนธรรมและประเพณีของชุมชนได้อย่าง ยั่งยืน ในขณะเดียวกันยังสร้างสภาพแวดล้อมที่ เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะ ของบุคลากรท้องถิ่นให้เต็มศักยภาพด้วย (โกวิทย์ พวงงาม, 2553) การสร้างความเข้าใจและการกระ ทำเพื่ออนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติในชุมชนริมน้ำ วัดไร่ขิง เป็นประเด็นการศึกษาที่มีหลายมิติ โดยมุ่ง เน้นการลดการสูญเสียน้ำโดยการควบคุมการ ทำลายพื้นที่ป่าชายเลน และการเพิ่มความมั่นคง ของอ่างเก็บน้ำ รวมถึงการสนับสนุนการใช้วิถี เกษตรอินทรีย์และยั่งยืน เพื่อป้องกันผลกระทบต่อ ระบบน้ำและน้ำเสียในพื้นที่ การกระทำเหล่านี้เรียก เก็บตัวอย่างการร่วมมือระหว่างท้องถิ่น รัฐบาล และองค์กรพัฒนาเอกชน เพื่อสร้างความเข้าใจและ ความร่วมมือในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม การพัฒนาวิธีการเกษตรและการ ใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน เพื่อป้องกันมลพิษที่มี อันตรายต่อน้ำและสนับสนุนนโยบายการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนริมน้ำวัดไร่ขิง เป็นสิ่ง จำเป็นในการปกป้องและส่งเสริมการใช้ประโยชน์ ของทรัพยากรน้ำในระยะยาว การร่วมมือระหว่าง ทุกฝ่ายเป็นสำคัญในการสร้างความยั่งยืนและ อนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติในชุมชนนี้ (วัดไร่ขิง, 2565)

การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน ริมน้ำวัดไร่ขิง จังหวัดนครปฐม เป็นเรื่องสำคัญที่มี ความสำคัญอย่างมากต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อมใน ภูมิภาค เนื่องจากจังหวัดนครปฐมมีแม่น้ำและ ทรัพยากรธรรมชาติอื่นๆ เช่น ป่าชายเลน และอ่าง



เก็บน้ำ ที่มีบทบาทสำคัญต่อการดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่นั้น การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่มีผลกระทบต่อการปกป้องสิ่งแวดล้อมทั่วไป และส่งเสริมการอนุรักษ์ชุมชนในภูมิภาคด้วยการปกป้องป่าชายเลนมีสิ่งประโยชน์ในการลดความเสี่ยงจากน้ำท่วมและการกัดเซาะ พร้อมทั้งเสริมสร้างสภาพอย่างเหมาะสมสำหรับสัตว์ป่าและพืชท้องถิ่นในบริเวณนี้ด้วย การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติยังเป็นการรักษาสมดุลของธรรมชาติในพื้นที่นั้นอีกด้วย ดังนั้น การสนับสนุนและการทำงานร่วมกันของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติมีความสำคัญอย่างยิ่งในภาวะปัญหาสิ่งแวดล้อมที่กำลังเกิดขึ้นทั่วโลกในปัจจุบัน (อุบล วุฒิพรโสภณ และคณะ, 2565, หน้า 118-132)

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนริมน้ำวัดไร่ขิง จังหวัดนครปฐม ปัญหาพฤติกรรมทำลายทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนริมน้ำวัดไร่ขิงในจังหวัดนครปฐมต้องการการสอบสวนและการแก้ไขอย่างเร่งด่วน เป็นผลมาจากปัจจัยหลายอย่างที่เกี่ยวข้อ เช่น การมีอาชีพที่ไม่ยั่งยืนที่ใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างไม่ระมัดระวัง การใช้สารเคมีอันตรายในการเกษตรและกิจกรรมอุตสาหกรรมที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทางน้ำ นอกจากนี้ยังมีการทำลายสิ่งมีชีวิตในและรอบๆ น้ำ ด้วยการล่าสัตว์ป่า คุ่มครองและการรบกวนมิตรภาพระหว่างพืชและสัตว์ในน้ำ การแก้ไขปัญหานี้ต้องการการประสานงานและมีการจัดการที่เหมาะสมทั้งในด้านการศึกษาและการปฏิบัติในชุมชนเพื่อสร้างความเข้าใจและการใช้ทรัพยากร

ธรรมชาติให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืนในระยะยาว

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของพฤติกรรม การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของประชาชนที่อาศัยอยู่ชุมชนริมน้ำวัดไร่ขิง จังหวัดนครปฐม
2. เพื่อศึกษาผลกระทบของประชาชนที่มีต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ชุมชนริมน้ำวัดไร่ขิง จังหวัดนครปฐม

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีประชากรและกลุ่มตัวอย่างสำหรับประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ชุมชนริมน้ำวัดไร่ขิง จังหวัดนครปฐม จำนวน 14 หมู่บ้าน หรือ 28 ชุมชน (เทศบาลเมืองไร่ขิง, 2565) จำนวน 3,200 คน คำนวณจากสูตรของยามาเน่ (Yamane, 1973) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 356 คน สำหรับการศึกษาแต่ละครั้ง ขนาดของกลุ่มตัวอย่างได้รับการคำนวณด้วยระดับความเชื่อมั่น 95% โดยเป็นการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อนำมาหาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของประชาชนที่อาศัยอยู่ชุมชนริมน้ำวัดไร่ขิง จังหวัดนครปฐม

เครื่องมือวิจัย ผู้วิจัยใช้กระบวนการสืบค้น เพื่อตอบแบบสอบถามพฤติกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของประชาชนที่อาศัยอยู่ชุมชน



รมน้ำวัดไร่ขิง จังหวัดนครปฐม ประกอบไปด้วย ส่วนที่ 3 ส่วนที่ 1 ประกอบด้วย ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนที่อาศัยอยู่ชุมชนรมน้ำวัดไร่ขิง จังหวัดนครปฐม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมี ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ส่วนที่ 2 พฤติกรรมทำลายทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ 1) การประกอบอาชีพที่ไม่ยั่งยืน 2) การใช้สารเคมีอันตราย 3) การปล่อยมลพิษลงในน้ำ และ 4) การก่อมลพิษในและรอบน้ำ และส่วนที่ 3 การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ 1) การปกป้องพื้นที่และสัตว์น้ำ 2) การสร้างความเข้าใจในระบบนิเวศ 3) วิธีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และ 4) การสืบเลี้ยงและมลภาวะที่มาจากกิจกรรมมนุษย์โดยเนื้อหาครอบคลุมองค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน มีลักษณะแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Likert Scale) ระดับ 1 ถึง 5 (1 คือ น้อยที่สุด และ 5 คือ มากที่สุด)

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย พบความถูกต้องโดยจัดทำดัชนีความสอดคล้องตาม วัตถุประสงค์ (IOC) ของคำศัพท์สำหรับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน โดยทำแบบสอบถามคำถามแต่ละข้อว่าตรงตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาหรือไม่ แล้วนำผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงและแก้ไขตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อไป

การเก็บข้อมูลใช้เวลาทำวิจัย 6 เดือน โดยเริ่มจากเดือนมีนาคม - สิงหาคม 2565 และนำแบบสอบถามกลับมาตรวจสอบความเรียบร้อยต้องอาศัยความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามของประชาชนที่อาศัยอยู่ชุมชนรมน้ำวัดไร่ขิง จังหวัด

นครปฐม จากนั้น รวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม จำนวน 356 คน พบว่า ครบถ้วนทุกแบบสอบถาม แล้วนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง พฤติกรรมทำลายทรัพยากรธรรมชาติ สามารถสรุปผลการวิจัยเพื่อให้ตรงตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. การสำรวจระดับความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนรมน้ำวัดไร่ขิง จังหวัดนครปฐม เกี่ยวกับพฤติกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ พบว่ามีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 202 คน โดยมีเพศชายเป็นส่วนใหญ่ จำนวน 101 คน (ร้อยละ 50.5) อายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 72 คน (ร้อยละ 18.0) สถานภาพสมรสแต่ละระดับมีจำนวนต่างกัน โดยมีโสด 115 คน (ร้อยละ 28.7) และสมรส 115 คน (ร้อยละ 22.5) ระดับการศึกษาตั้งแต่มัธยมศึกษาตอนปลายจนถึงการศึกษาระดับปริญญาตรี โดยมีจำนวนคนละ 90 คน (ร้อยละ 22.5) และตำแหน่งงานหลากหลายประเภท โดยมีคนที่ประกอบธุรกิจส่วนตัวมากที่สุด 64 คน (ร้อยละ 16.0) รวมถึงรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ในช่วง 25,001-35,000 บาท มีจำนวนคนละ 72 คน (ร้อยละ 18.0)

2. พฤติกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ของประชาชนที่อาศัยอยู่ชุมชนรมน้ำวัดไร่ขิง จังหวัดนครปฐมผลการวิเคราะห์แยกรายด้านได้ดังนี้

2.1 พฤติกรรมทำลายทรัพยากรธรรมชาติของประชาชนที่อาศัยอยู่ชุมชนรมน้ำวัดไร่ขิง



โรจึง จังหวัดนครปฐมในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การประกอบอาชีพที่ไม่ยั่งยืน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด (ตารางที่ 1 ภาพรวมพฤติกรรมทำลายทรัพยากรธรรมชาติ

พฤติกรรมทำลายทรัพยากรธรรมชาติ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
การประกอบอาชีพที่ไม่ยั่งยืน	4.04	0.816	มาก
การใช้สารเคมีอันตราย	4.02	0.841	มาก
การก่อมลพิษในและรอบน้ำ	3.97	0.820	มาก
การปล่อยมลพิษลงในน้ำ	3.94	0.781	มาก
รวม	3.99	0.815	มาก

2.2 การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของประชาชนที่อาศัยอยู่ชุมชนริมน้ำวัดโรจึง จังหวัดนครปฐมในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การสร้างความเข้าใจในระบบนิเวศ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด (ตารางที่ 2 ภาพรวมพฤติกรรมทำลายทรัพยากรธรรมชาติ

ตารางที่ 2 ภาพรวมพฤติกรรมทำลายทรัพยากรธรรมชาติ

การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
การปกป้องพื้นที่และสัตว์น้ำ	3.99	0.780	มาก
การสร้างความเข้าใจในระบบนิเวศ	4.01	0.788	มาก
วิธีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ	4.00	0.826	มาก
การสืบเสาะและมรดกจากกิจกรรมมนุษย์	3.99	0.824	มาก
รวม	4.00	0.805	มาก

สำหรับการทดสอบสมมติฐาน พบว่าสมมติฐานที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมทำลายทรัพยากรธรรมชาติที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทุกด้านที่แตกต่างกันส่งผลต่อพฤติกรรมทำลายทรัพยากรธรรมชาติไม่แตกต่างกันตามตารางที่ 3



ตารางที่ 3 การทดสอบสมมติฐานปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมทำลายทรัพยากรธรรมชาติที่แตกต่างกัน
ส่งผลต่อพฤติกรรมทำลายทรัพยากรธรรมชาติ แตกต่างกัน

Independent Variable	Adjusted Value		Sig.
	Std. Error	Beta	
การศึกษา	0.015	-0.088	0.079
สถานภาพ	0.019	0.042	0.403
อายุ	0.012	0.038	0.447
เพศ	0.041	0.035	0.491
อาชีพ	0.011	-0.014	0.779
รายได้	0.012	0.006	0.898

จากตารางที่ 3 การทดสอบสมมติฐาน ปัจจัยส่วนบุคคลกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทุกด้าน ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ไม่แตกต่างกัน ตามตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การทดสอบสมมติฐานปัจจัยส่วนบุคคลกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ แตกต่างกัน

Independent Variable	Adjusted Value		Sig.
	Std. Error	Beta	
เพศ	0.080	-0.027	0.589
อายุ	0.024	0.038	0.448
สถานภาพ	0.037	0.059	0.241
การศึกษา	0.029	0.099	0.047
อาชีพ	0.021	0.101	0.045
รายได้	0.024	0.004	0.931



5. อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษา พฤติกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ของประชาชนที่อาศัยอยู่ชุมชนริมน้ำวัดไร่ขิง จังหวัดนครปฐมอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

พฤติกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนริมน้ำวัดไร่ขิง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทำความเข้าใจถึงพฤติกรรมทำลายทรัพยากรธรรมชาติ และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนนี้ พบว่าในชุมชนริมน้ำวัดไร่ขิง ประชาชนมีความคิดเห็นร่วมกันในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยมีการประกอบอาชีพที่ไม่ใช้สารเคมีอันตราย และป้องกันการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ พบว่า ความเข้าใจและความเชื่อของชาวบ้านที่อาศัยอยู่ริมน้ำวัดไร่ขิงเกี่ยวกับความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติได้รับอิทธิพลจากศาสนา และภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งเป็นที่มาของพฤติกรรมที่ดีต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งผลการวิจัยนี้ได้รับการยืนยันจากงานวิจัยก่อนหน้านี้เช่นงานวิจัยของพัลลภ หารุคำจา และคณะ (2561, หน้า 35-42) เกี่ยวกับการฟื้นฟูประเพณีแห่ช้างเผือกในพื้นที่ลุ่มน้ำลี้ จังหวัดลำพูน ซึ่งเป็นกรณีศึกษาที่สอดคล้องกับผลการวิจัยในชุมชนริมน้ำวัดไร่ขิง ในทางปฏิบัติและแนวทางการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติโดยเฉพาะในเชิงพุทธบูรณาการ เช่น การศึกษานี้ระบุว่าความเชื่อศาสนาและภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นแรงจูงใจสำคัญในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนริมน้ำวัดไร่ขิง ซึ่งการฟื้นฟูและรักษาประเพณีแห่ช้างเผือกเป็นตัวอย่างชัดเจนในการแสดงถึงความร่วมมือและความเข้มแข็งของชุมชนในการ

อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติโดยสืบทอดวัฒนธรรมและความเชื่อในระดับท้องถิ่น

พฤติกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนริมน้ำวัดไร่ขิง จังหวัดนครปฐม โดยมีสมมติฐานว่า การสร้างความเข้าใจในระบบนิเวศวิถีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและการปกป้องพื้นที่และสัตว์น้ำจะมีผลต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และลดปัญหาการเปลี่ยนแปลงและมลภาวะที่มาจากกิจกรรมมนุษย์ในพื้นที่นี้ พบว่า พฤติกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนริมน้ำวัดไร่ขิงมีระดับความคิดเห็นสูงต่อการอนุรักษ์ทรัพยากร และมีการสร้างความเข้าใจในระบบนิเวศวิถีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ยังมีการลดการเปลี่ยนแปลงและมลภาวะที่มาจากกิจกรรมมนุษย์ในพื้นที่ด้วย ซึ่งเห็นได้ชัดเจนว่าการสร้างความเข้าใจในระบบนิเวศวิถีการใช้ทรัพยากรมีผลต่อการอนุรักษ์ และลดปัญหาการเปลี่ยนแปลงและมลภาวะ การศึกษานี้ยังสนับสนุนแนวคิดของการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในรูปแบบที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของภัทร ยืนยง และชนิตา รักษ์พลเมือง (2558, หน้า 45-62) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้ของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมแบบใหม่ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติลุ่มน้ำโขง พบว่า 1) กระบวนการเรียนรู้ของเครือข่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมลุ่มน้ำโขง-ล้านนา การจัดการทรัพยากรธรรมชาติในลุ่มน้ำโขงแบ่งออกเป็น 4 รูปแบบ ดังนี้ (1) เกิดกระบวนการเรียนรู้ของประชาชน กลุ่ม และชุมชนใน ลุ่มน้ำ (2) เชื่อมโยงลุ่มน้ำ (4) สร้างเครือข่าย



การเรียนรู้ข้ามแดน-ลุ่มน้ำ 2) แนวทางกระบวนการเรียนรู้ของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมแนวใหม่เพื่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในลุ่มน้ำโขง ได้แก่ (1) จัดทำคู่มือการเรียนรู้สำหรับผู้เข้าร่วม (2) คู่มือการเรียนรู้เพื่อการดำเนินงาน (3) คู่มือการเรียนรู้การสร้างพื้นที่ทางสังคม (4) คู่มือการเรียนรู้เพื่อสะสมและหาทุน

ความแตกต่างในพฤติกรรมทำลายทรัพยากรธรรมชาติที่เกิดจากปัจจัยส่วนบุคคล โดยสมมติฐานว่า มีความแตกต่างทางสถิติที่ระดับความมั่นใจ 95% ในพฤติกรรมทำลายทรัพยากรธรรมชาติของบุคคลที่แตกต่างกันตามปัจจัยส่วนบุคคลต่างๆ มีความแตกต่างทางสถิติที่ระดับความมั่นใจ 95% ในพฤติกรรมทำลายทรัพยากรธรรมชาติที่แตกต่างกันระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมทำลายทรัพยากรธรรมชาติ จากการทดสอบสมมติฐานที่ว่า มีความแตกต่างทางสถิติในพฤติกรรมทำลายทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งอธิบายได้ว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันเช่น การศึกษา อาชีพ หรือที่อยู่อาศัย ส่งผลต่อพฤติกรรมทำลายทรัพยากรธรรมชาติที่แตกต่างกัน ผลการวิจัยนี้ได้รับการยืนยันด้วยการศึกษาที่มีความสัมพันธ์ใกล้เคียง หรือการวิจัยอื่นที่พบผลลัพธ์ที่คล้ายคลึงกันในการทดลองที่มีเงื่อนไขที่คล้ายคลึงกันในปัจจุบัน โดยที่พบว่าการแตกต่างในพฤติกรรมทำลายทรัพยากรธรรมชาติเกิดขึ้นอย่างทั่วไปในประชากรที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรัศมีอุตเสน (2559, หน้า 58-68) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องตลาดน้ำกับการทำหน้าที่พัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนพบว่า บทบาทสำคัญของตลาดน้ำต่อการพัฒนา

ชุมชนอย่างยั่งยืนผ่านความสัมพันธ์ระหว่างหน้าที่ของตลาดน้ำคลองลัดมะยมกับการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน จนกลายเป็น “ศูนย์การเรียนรู้ของชุมชน” “ตัวกลางในการปกป้องทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม” และ “ปกป้องศิลปะชุมชน” “ตัวกลางทางศิลปวัฒนธรรม” สอดคล้องกับคำครองชีพของชาวชุมชน ผลวิจัยฯ เสนอว่า ปัจจัยสำคัญที่สะท้อนบทบาทของตลาดน้ำในการส่งเสริมการพัฒนายั่งยืนของชุมชน คือ “ทุน” นั่นคือทุนมนุษย์ (วิถีชีวิตที่มีเอกลักษณ์แตกต่างจากชุมชนอื่น) (ชุมชนที่ให้ความสำคัญกับการจัดการน้ำและขยะ) ทุนทางสังคม (การแสดงศิลปวัฒนธรรมและส่งเสริมการเรียนรู้) ทุนทางกายภาพ (การเข้าถึงตลาดน้ำ สภาพคลอง ภายใต้งานสถาบัน) ช่วยลดความเสี่ยงหรือสร้างภูมิคุ้มกันทางรอดและเพิ่มกระบวนการหรือกลไกการพัฒนาภายใต้ข้อจำกัดเพื่อชี้นำชุมชนไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

ความแตกต่างในปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อพฤติกรรมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยสมมติฐานว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่ต่างกันจะมีผลต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และทำให้มีความแตกต่างทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ในทุกด้าน แม้ว่ามันจะไม่ส่งผลต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างแตกต่างกัน พบว่ามีความแตกต่างทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ในปัจจัยส่วนบุคคลต่างๆ ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ แต่การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเองไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยเหล่านี้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของปัจจัยส่วนบุคคลต่อพฤติกรรมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ



ซึ่งอาจมีผลต่อการบริหารจัดการทรัพยากร แต่อาจไม่ส่งผลต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรเอง การศึกษาที่ผ่านมาเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อพฤติกรรมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งเป็นแนวทางที่มีความสอดคล้องกันในงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐวุฒิสุวรรณทิพย์ และคณะ (2560, หน้า 77-89) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การสื่อสารการตลาดเชิงวัฒนธรรมเพื่อการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพวัฒนธรรมตลาดน้ำคลองแดน: ตลาดน้ำสามคลองสองเมืองของจังหวัดสงขลาและจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า การก่อตั้งคลองด่านสามารถเห็นได้ว่าตั้งแต่ พ.ศ. 2406 การคมนาคมทางน้ำมีบทบาทสำคัญ

จากนั้นการคมนาคมทางบกมีบทบาทสำคัญมากขึ้น ทำให้ความนิยมของตลาดน้ำคลองด่านลดลงในปลายปี พ.ศ. 2552 การรวมตัวของชุมชนเพื่อฟื้นฟูตลาดน้ำคลองแดนดำเนินการโดยสำรวจรูปแบบและเนื้อหาของการสื่อสารการตลาดเชิงวัฒนธรรมของตลาดน้ำคลองแดนตามแนวคิดของการอนุรักษ์และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม พบกับโซเชียมัลมีเดียทุกชนิด สื่อส่วนตัว สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อทีวี สื่อเพลง ของที่ระลึก และอื่นๆ เนื้อหาที่ใช้ในการสื่อสารการตลาดเชิงวัฒนธรรม คือ การทำให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรมตามวิถีพุทธเน้นการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม ตลาดน้ำคลองแดนมีบรรยากาศดี น่าเที่ยว สะอาด เป็นระเบียบ ใช้สิ่งของเครื่องใช้จากธรรมชาติในการซื้อขายสินค้า

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 จัดทำแผนกลยุทธ์การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การสร้างแผนกลยุทธ์ที่ชัดเจนและเป็นระยะยาวเพื่อสนับสนุนกิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนริมน้ำวัดไร่จึง โดยให้ความสำคัญกับการรักษาความหลากหลายทางชีวภาพและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในพื้นที่นั้น

1.2 ส่งเสริมนโยบายการศึกษาเชิงสิ่งแวดล้อม การนำเสนอหลักสูตรการเรียนรู้ที่ให้ความรู้เกี่ยวกับระบบนิเวศและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้กับนักเรียนและชุมชนในพื้นที่ โดยร่วมมือกับหน่วยงานการศึกษาท้องถิ่นเพื่อสร้างการเรียนรู้ที่ยั่งยืนและเข้าใจถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

1.3 สนับสนุนนโยบายการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน การสร้างโครงสร้างการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาท่องเที่ยวที่ช่วยสร้างรายได้ให้กับชุมชนในระยะยาวและส่งเสริมการอนุรักษ์ในขณะเดียวกัน

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

2.1 การสร้างเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าและพืชป่า การกำหนดพื้นที่เพื่อการรักษาสัตว์ป่าและพืชป่าที่มีคุณค่าในพื้นที่ริมน้ำวัดไร่จึง และการติดตั้งเขตรักษาพันธุ์เพื่อส่งเสริมการเจริญเติบโตและคุ้มครองสิ่งมีชีวิตในพื้นที่

2.2 การส่งเสริมการศึกษาและการเข้าใจเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ การจัดกิจกรรมการ



ศึกษาและการอนุรักษ์ในชุมชนริมน้ำวัดไร่ขิง เช่น การนำเสนอผลงานวิจัยและการอนุรักษ์ต่างๆ เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจการร่วมมือในการอนุรักษ์

2.3 การสนับสนุนกิจกรรมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ การสร้างความร่วมมือระหว่างชุมชนริมน้ำวัดไร่ขิง หน่วยงานท้องถิ่น และองค์กรภาคเอกชนในการสนับสนุนและดำเนินการกิจกรรมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาครั้งต่อไป

3.1 การศึกษาผลกระทบจากกิจกรรมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การวิจัยและศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนริมน้ำวัดไร่ขิง เพื่อปรับปรุงและพัฒนากิจกรรมในอนาคต

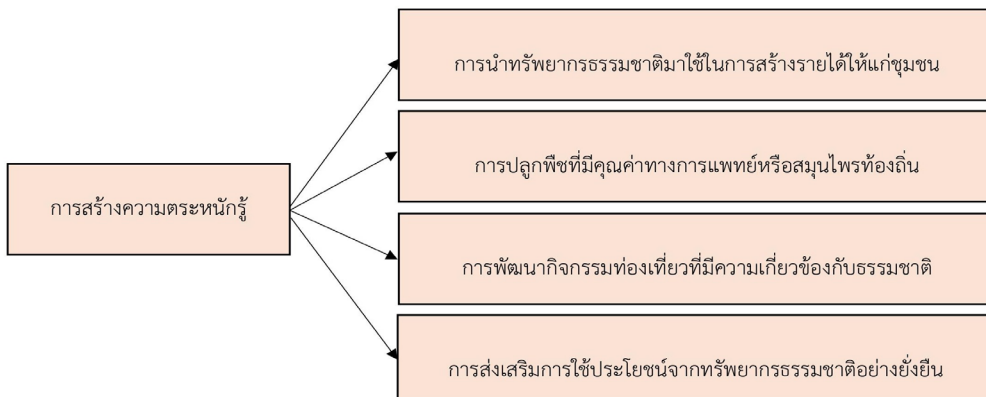
3.2 การเสนอนโยบายการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้กับหน่วยงานท้องถิ่น การสร้างข้อเสนอแนะเพื่อส่งเสริมนโยบายการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในระดับท้องถิ่นและประชาคม

3.3 การสร้างโครงสร้างการสนับสนุนการสร้างโครงสร้างที่เชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานท้องถิ่นและองค์กรภาคเอกชนเพื่อสนับสนุนกิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน

ริมน้ำวัดไร่ขิง

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

ผู้วิจัยได้ศึกษาและค้นพบพฤติกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ของประชาชนที่อาศัยอยู่ชุมชนริมน้ำวัดไร่ขิง จังหวัดนครปฐม การสร้างความตระหนักรู้ในประชาชนท้องถิ่นเกี่ยวกับความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวิถีชีวิตที่ยั่งยืน การสร้างการเข้าใจในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนจะช่วยให้ประชาชนรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของการอนุรักษ์และรับผิดชอบในการปกป้องและรักษาทรัพยากรธรรมชาติท้องถิ่น นอกจากนี้ ยังมีการส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน โดยการพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวที่มีความเกี่ยวข้องกับธรรมชาติ เช่น การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การปลูกพืชที่มีคุณค่าทางการแพทย์หรือสมุนไพรท้องถิ่น และการนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ในการสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน ซึ่ง การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนสามารถสร้างรายได้ส่งเสริมให้แก่ชุมชนและช่วยพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นได้ตามภาพที่ 1



ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ



เอกสารอ้างอิง

- โกวิทย์ พวงงาม. (2553). *การจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.
- ณัฐวุฒิ สุวรรณทิพย์ และคณะ. (2560). การสื่อสารการตลาดเชิงวัฒนธรรมเพื่อการอนุรักษ์ความหลากหลายทางศิลปวัฒนธรรมตลาดน้ำคลองแดน: ตลาดน้ำสามคลองสองเมืองของจังหวัดสงขลาและจังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสารการจัดการสมัยใหม่*, 15(2), 77-89.
- พัลลภ หารุคำจา และคณะ. (2561). การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเชิงพุทธบูรณาการ: กรณีศึกษาการฟื้นฟูประเพณีแห่ช้างเผือกในพื้นที่ลุ่มน้ำลี้ จังหวัดลำพูน. *วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง*, 7(2), 35-42.
- ภัทร ยืนยง และชนิตา รักษ์พลเมือง. (2558). การวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้ของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมแบบใหม่ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติลุ่มน้ำโขง. *วารสารครุศาสตร์*, 43(4), 45-62.
- รัศมี อุตเสนา. (2559). ตลาดน้ำกับการทำหน้าที่พัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*, 6(3), 58-68.
- วัดไร่ขิง. (2565). *ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับวัดไร่ขิง*. เข้าถึงได้จาก <https://raikhing.go.th/content.php?cid=20171030141514CTSkkA2>
- ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน). (2565). *ท้าวพุดต่างมุมมอง*. เข้าถึงได้จาก <https://db.sac.or.th/museum/knowledge/40>
- อุบล วุฒิพรโสภณ และคณะ. (2565). การส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนในการจัดตั้งตลาดริมน้ำวัดไร่ขิงเพื่อการท่องเที่ยวและเศรษฐกิจชุมชนอย่างยั่งยืน จังหวัดนครปฐม. *วารสารปัญญาภิวัตน์*, 14(2), 118-132.
- Yamane, T. (1973). *Statistic: An introductory analysis*. (3rd ed.). New York: Harper & Row.